

Novembri lõpus toimus Tallinnas ülemaailmse naistevastase vägivalda vastu võitlemise nädala raames ürituste sari “Feministid tulevad kell kolm” (projekti eestvedajad kunstnik Dagmar Kase ja ajakirjanik Anna-Maria Penu).

Kesksed märksõnad olid naine, naise keha, selle mõtestamine, selle kasutamine, sellest arusaamine ja selle vastu suunatud väga mitmepalgeline vägivald. Nädala eesmärk oli tõsta teadlikkust naistevastasest vägivallast kui inimõiguste rikkumisest ja suunata sellele ühiskonna tähelepanu.

Kavas olid praktilised töötod, videoesitlused, konverents, teoreetiline seminar ja burleskietendus. Esinejaid oli Saksamaalt, Hispaaniast, Hollandist, Rootsist, Soomest, Lätist ja Eestist.

25. novembril toimus Eesti naisteühenduste ümarlaua (ENÜ) ja Tallinna naiste kriisikodu korraldusel konverents “Kelle probleem on naistevastane vägivald?”. Konverentsi lõpul toimus debatt teemal “Eesti riigi tegevus võitluses naistevastase vägivallaga”, kus osalesid IRL-i, Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna, Eestimaa Roheliste ja justiitsministeeriumi esindajad.

Väliskülaliste ettekannetest selgus, kui ulatuslikku tööd on naistevastase vägivalda vastu võitlemisel tehtud nende riikides, ja meie võisime nentida, et Eestil on selles valdkonnas käia veel pikk tee. Nagu ajakirjanik Anna-Maria Penu oma järeldustes ürituste sarjale tões, “ei ole minevik meist mööda läinud, ta on ikka veel siin ja meiega”.

Kelle asi on vägivald?

Eestis on perevägivallast, sh naistevastasest vägivallast hakatud avalikult rääkima viimasel 10–15 aastal. Järjest enam on hakatud ka meil mõistma, et perevägivald ei ole ohvri ja vägivallatseja omavaheline asi, vaid vajab riigi sekkumist. Perevägivalda puhul on vägivallatseja ja kannataja ühest perest, vägivalda kasutatakse tavaliselt pereliikmete vahel või pereliikme ja lähisugulase vahel.

Uuringud näitavad, et perevägivald ei ole tavaliselt ühekordne juhtum, see võib muutuda ründaja käitumise tavaliseks osaks. Vägivald on ka see, kui laps on täiskasvanute vägivalda tunnistajaks kodus või mujal. Lapsepõlves perevägivallaga kokku puutunud inimestest võivad täiskasvanueas saada omakorda perevägivalda ohvrid või vägivallatsejad.

Lapsepõlv ja murdeiga on kriitilise tähtsusega perioodid, mil on võimalik kujundada meie elu valitsevaid olulisi emotsionaalseid harjumusi. Uuringud näitavad, et perevägivalda tegelik tase on märksa kõrgem, kui seda peegeldab politsei statistika. Perevägivald on Eesti ühiskonnas probleem.

Naised langevad sagedamini perevägivalda ohvriks

Selles mõttes on kodu naisele väga ebaturvaline paik. Paljudel juhtudel jääb see vägivald varjatuks, kuna vägivalda kogenud ei otsi abi, nad ei julge seda teha, kartes järgnevat veel hullemat vägivalda. Kogetud vägivallast ei räägita tavaliselt isegi mitte lähedastele. Naistevastane vägivald Eestis ei ole ainult vaeste ja harimatute probleem, see on ka rikkaste ja haritute probleem. Asi algab hingeharidusest.

Hingeharidust ei saa anda ükski kõrgkool

Kool annab eeskätt erialased teadmised. Hingehariduse saamine peab algama kodust. Ainult kodu, kooli ja ühiskonna koostöös saame kasvatada inimelu põhiväärtustest teadliku põlvkonna.

Seega on tugev perekond meie elujõu allikas. Tänu meie Naiskodukaitsele ja teistele Eesti organisatsioonidele, kes igal aastal korraldavad aasta ema ja aasta isa valimise üritusi. Kahjuks massiteabevahendid ei aita eriti kaasa hinge harimisele, sest nende saadetes on palju madalate instinktide, vägivald ja totruste kajastusi.

Vägivald hinnaks on haiguspäevad, tervisekahjustused, invaliidistumine, kaotatud inimelud ja kannatavad lapsed. Vägivald röövib naistelt inimõigused, mõjutab ja määrab nende igapäevaelu ja otsustab sageli naiste ja tütarlaste elukäigu. Vägivald on sotsiaalne probleem, mis lisaks isiklikele kannatustele tähendab suuri kulusid ühiskonna jaoks.

Eesti inimarengu aruanne 2009 keskendus meie ühiskonna ja elukeskkonna kvaliteedile. Eesti pikaajalise arenguvõime seisukohalt märgiti olulisena ka rahvatervist. Ülikiire majanduskasv pole globaalses võrdluses ratsionaalne viis inimeste elukvaliteedi parandamiseks juhul, kui aktiivset tähelepanu ei pöörata ka muudele komponentidele, eeskätt tervisele. Järjest olulisemateks muutuvad heaolu kvalitatiivsed komponendid, mis on seotud demokraatia, vabaduste, hea valitsemistava ning usalduse ja koostöövõimega. Madala sotsiaalse võimekusega rahvad võivad välja surra.

Järelikult peab riik suutma õigel ajal perevägivalda tõkestada ja ohvreid abistada. Seni on Eestis riigi tasandil vähe tehtud. Vägivalda vähendamise arengukava aastateks 2010–2014 kinnitati alles k.a aprillis. Riigi poolt on vägivaldaohvritele käivitatud ohvriabiteenus. Kuid enamikku teenuseid perevägivalda ohvritele pakuvad siiski mittetulundusühingud, ja valdavalt projektipõhise rahastamisega (naiste varjupaigad, tugigrupid jne).

Projektipõhine elu ei taga aga jätkusuutlikku ja järjepidevat tegutsemist, mida see valdkond eeldab. Eesti seadused ei toeta paarisuhtevägivalda statistika kogumist. Vaja on uuringuid ja korrastatud statistikat. Perevägivalda ohvritega tegelejad vajavad paremat ettevalmistust. Lähenemiskeeld ei taga ohvritele küllaldast kaitset.

Valge Lint

Mitmetes maades on levinud Valge Lindi kampaania. Seda kampaaniat viivad ellu mehed. Nad kannavad rinnas valget linti. Valge lindi kandmine on meeste isiklik vanne mitte kunagi toime panna naistevastaseid vägivaldategusid, mitte iialgi andestada naistevastast vägivalda või vaikida sellest. Mees on tugev vaid siis, kui ta suudab tunnistada oma nõrkusi, näidata oma tundeid ja olla hooliv. Selle kampaaniaga tehti algust 1991. aastal Kanadas. Nüüdseks on see kampaania jõudnud ka teistesse maadesse. Ehk on aeg sellel kampaanial ka Eestisse jõuda?

Kuid niikaua kui meil ei ole meeste Valge Lindi kampaaniat, annab Eesti naisteühenduste ümarlaud alates 2004. aastast igal aastal välja Valge Lindi auhinda. Auhinna võib saada üksikisik või organisatsioon, kes on möödaläinud aasta jooksul kõige rohkem ära teinud Eestis naistevastase vägivalda tõkestamiseks või sellest probleemist teavitamiseks.

Käesoleva aasta Valge Lindi auhinna otsustas Eesti naisteühenduste ümarlaud anda ETV 2009. a “Jõulutunneli” saaterühmale eesotsas Margus Saarega perevägivalda kui Eestis kõige laiemalt levinud naistevastase vägivaldavormi käsitlemise eest oma saates. “Jõulutunneli” saade aitas avada vaatajate silmi selle varjatud nähtuse märkamiseks ja saate tulemusena kogutud raha, üle 1,5 miljoni krooni oli väga oluliseks abiks Eesti naistevarjupaikade ülalpidamisel. Auhind anti üle 25. novembril toimunud

konverentsil.

<http://www.saartehaal.ee/index.php?content=artiklid&sub=2&artid=22848&sec=0>